

Nuriddinov Muhammadsodiq O'tkirbek o'g'li
Toshkent axborot texnologiyalari universiteti talabasi
Uzakov A'zam Zokirovich
Toshkent axborot texnologiyalari universiteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola so'nggi yillarda internet va raqamli axborot sohasida keng tarqalgan va qator ijtimoiy muammolarni keltirib chiqargan "deepfake" texnologiyasini tahlil qiladi. Deepfake — bu sun'iy intellekt va mashinani o'qitish usullari yordamida mavjud videolarga insonlarning yuz ifodalarini yoki ovozlari o'zgartirish imkonini beradigan texnologiya. Maqolada deepfake yaratish usullari, texnologiyaning ijobiy va salbiy tomonlari, shuningdek, u orqali yuzaga keladigan xavf-xatarlar, shu jumladan, yolg'on ma'lumot tarqatish, shaxsiy hayot daxlsizligini buzish va kiberjinoyatchilik tahlikalari yoritib berilgan. Shuningdek, deepfake texnologiyasi jamiyatga qanday ta'sir qilishi mumkinligi, unga qarshi kurashish yo'llari va ushbu texnologiyani tartibga solish bo'yicha ehtiyojlar muhokama qilinadi. Maqola axborot xavfsizligi va axborot savodxonligini oshirish uchun muhim bo'lib, omma e'tiborini ushbu texnologiyaning zararli tomonlariga qaratadi.

Kalit so'zlar: Deepfake, kibertahdid, sintetik media, Google TRANDS, epistemic tahdid, giperral media, KONDAMUDI, LOLLIA.

Deepfake texnologiyasi: AI tomonidan yaratilgan sintetik ommaviy axborot vositalarining axloqiy va ijtimoiy oqibatlarini va uning noto'g'ri ma'lumotlar va manipulyatsiya imkoniyatlarini muhokama qilish.

Audio, video va tasvirlarni manipulyatsiya qilish va yasash imkonini beruvchi Deepfake texnologiyasi aldash va manipulyatsiya qilish salohiyati tufayli katta e'tibor qozondi. Deepfakes ijtimoiy media platformalarida ko'payib borar ekan, ularning ta'sirini tushunish juda muhim bo'ladi. Ushbu tadqiqot ijtimoiy mediada deepfake texnologiyasining aniqlanishi, noto'g'ri ma'lumotlari va ijtimoiy oqibatlarini o'rganadi. Keng qamrovli adabiyotlarni o'rganish orqali tadqiqot chuqur fakelarning rivojlanishi va imkoniyatlarini, mavjud aniqlash usullarini va ularni aniqlashdagi qiyinchiliklarni o'rganadi. Deepfakesning noto'g'ri ma'lumot va dezinformatsiyani tarqatishdagi o'rni o'rganilib, ularning jamoatchilik ishonchi va ijtimoiy hamjihatlikka olib kelishi mumkin bo'lgan oqibatlari ko'rsatilgan.

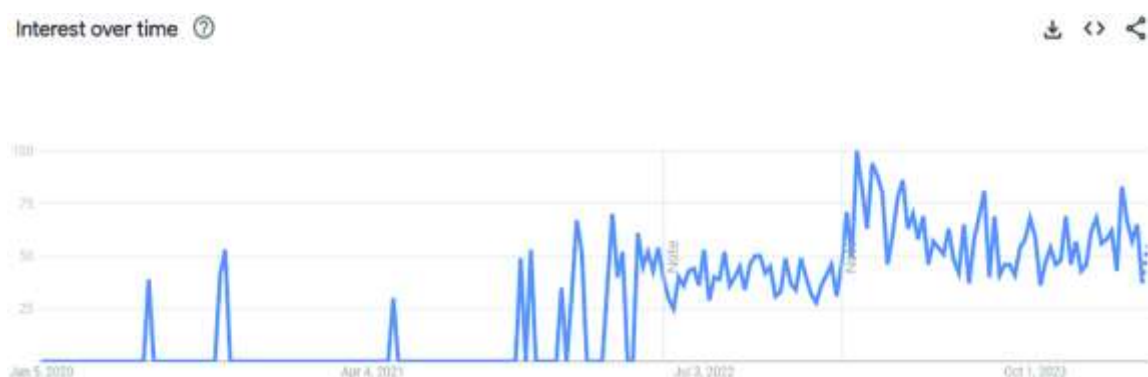
Deepfakes bilan bog'liq ijtimoiy ta'sirlar va axloqiy mulohazalar, shuningdek, huquqiy va siyosiy javoblar ko'rib chiqiladi. Yumshatish strategiyalari, jumladan, texnologik taraqqiyot va platforma siyosati muhokama qilinadi. Ushbu muhim jihatlarga oydinlik kiritib, ushbu tadqiqot ijtimoiy tarmoqlarga deepfake texnologiyasining ta'sirini yaxshiroq tushunishga hissa qo'shish va aniqlash, oldini olish va siyosatni ishlab chiqish bo'yicha kelgusidagi harakatlar haqida ma'lumot berishga qaratilgan.

Deepfake texnologiyasining tez rivojlanishi va ulardan foydalanish osonligi bilan uning ijtimoiy tarmoqlarga ta'sirini tushunish uchun ko'p narsa bor. Ushbu tadqiqot

chuqur soxta ta'sirlarni tahlil qilish va mavjud strategiyalarni o'rganish orqali onlayn aloqa va ma'lumot almashishda ishonch, haqiqiylik va xavfsizlikni mustahkamlashga qaratilgan.

Sun'iy intellekt (AI) inson hayotining turli jabhalarida inqilob qildi va ko'plab sohalarga transformativ o'zgarishlar kiritdi. Shu bilan birga, u yangi muammolar va tahdidlarni ham keltirib chiqardi, ularning eng diqqatga sazovor joylaridan biri chuqur fakedir. "Deepfakes" yoki "sintetik media" maqsadli qaror qabul qilish jarayonlarini buzish uchun ilg'or AI texnikasi yordamida yaratilgan giperreal sintetik video, audio, tasvirlar yoki matnlar kabi manipulyatsiya qilingan raqamli kontentdan foydalanishni anglatadi. Asosiy epistemik tahdid shundaki, deepfakes odamlarni yolg'on e'tiqodlarga osonlik bilan olib kelishi mumkin. Ushbu texnologiya ma'lumotni shunday darajada ishlab chiqishi mumkinki, u haqiqiy materialdan deyarli farqlanmaydi. Bu jamoatchilik fikri, ijtimoiy guruhlar, siyosiy nutq va shaxsiy hamda milliy xavfsizlikka qaratilgan operatsiyalarga ta'sir qiladi.

Deepfakesning murakkabligi va tarqalishi, birinchi navbatda, sun'iy intellekt va mashinalarni o'rganish sohasidagi yutuqlar tufayli oshdi. Ushbu ilg'or vositalar giperrealistik manipulyatsiya qilingan videolar yoki audio yozuvlarni yaratishi mumkin, ularni asl kontentdan farqlash deyarli mumkin emas. Deepfakelarning ommalashib borayotgani ommaviy axborot vositalarida yoritishning kuchayishi, jamoatchilik xabardorligining o'sishi va o'yin-kulgi, siyosat va hatto shaxsiy shantaj kabi sohalarda mumkin bo'lgan noto'g'ri foydalanish kabi omillar bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Binobarin, raqamli kontentning yaxlitligini ta'minlaydigan deepfakeslarni aniqlash va yumshatish uchun texnologiyalar va strategiyalarga shoshilinch talab mavjud. Deepfakes bilan bog'liq qidiruv so'zlarining kursoriy tahlili ularni ishlab chiqarishni osonlashtiradigan vositalarga tashvishli e'tiborni qaratadi. Google Trends 2023-yildan boshlab sezilarli o'sish bilan "deepfake" so'rovi bo'yicha qidiruvlar doimiy global o'sib borayotganini ko'rsatadi.

2020-yildan beri "deepfake" bo'yicha Google Trends ma'lumotlari. Deepfakega qiziqish yildan-yilga ortib bormoqda.

TPP ichidagi pertseptiv bo'shliqlar (o'z-o'zini idrok etish va boshqalarning idrokidagi farqlar) kognitiv qobiliyatlari yuqori bo'lganlar orasida ko'proq aniqlanadi. Bunday odamlar ko'proq ishonishadi, garchi deepfakes boshqalarni sezilarli darajada chalg'itishi mumkin bo'lsa-da, ular bu manipulyatsiyalarni aniqlashning yuqori qobiliyatiga ega. Natijalar shuni ko'rsatadiki, kognitiv qobiliyatlari yuqori bo'lgan shaxslar, ayniqsa

chuqur soxta narsalarga tez-tez duch keladiganlar, ularni farqlash va bu idrokni haqiqiy dunyo baholashlarida qo'llash uchun yaxshi jihozlangan.

1. Chesney and Citron (2019) chuqurfaktlar ommaviy munozaralarda noto'g'ri ma'lumot berish masalasini kuchaytirishini aniqladi. Ular juda realistik, ammo aldamchi, audio va video kontentni ishlab chiqarish orqali "soxta yangiliklar" fenomenini oshiradi. Bunday kontent munozara ishtirokchilarining ishonchligiga putur etkazishi va siyosiy munozaralarning faktik asoslarini buzishi mumkin. Deepfakes ham davlat, ham xususiy muassasalarga ishonchni pasaytiradi. Saylangan mansabdor shaxslar, sudyalalar, idoralar va boshqa shaxslar nishonga olinishi mumkin, ular yolg'on va zararli kontentni tarqatish orqali rad etish tobora qiyinlashib bormoqda. Bu jamiyatdagi qutblanishni kuchaytirishi va asosiy institutlarga ishonchni susaytirishi mumkin.

2. Kondamudi va boshqalar. (2023) ijtimoiy tarmoqlardagi soxta yangiliklarning turli jihatlarini muhokama qiladi. Ijtimoiy tarmoqlarda chuqur fayklarning jamoatchilik fikri, siyosiy nutq va shaxsiy xavfsizlikka ta'siri haqida to'g'ridan-to'g'ri aytilmagan. Tadqiqot "deepfakes" ga qarshi kurashning joriy strategiyalarini yoki bu bo'shliqlarni qanday bartaraf etishni ko'rib chiqishi kerak edi.

3. Lollia (2023) ijtimoiy media platformalaridagi ijtimoiy fikr, siyosiy nutq va shaxsiy xavfsizlikka chuqur soxta narsalarning ta'sirini yoritadi. Deepfakes ijtimoiy xavfsizlikka katta tahdid soladi. 2016 yilgi AQSh saylovlarida kuzatilganidek, ular noto'g'ri ma'lumot tarqatish va jamoatchilik kayfiyatini manipulyatsiya qilish uchun qurollanishi mumkin. Bundan tashqari, deepfakes janjallarni uydurish uchun ishlab chiqilishi mumkin, bu esa odamlarning obro'siga putur etkazadi va ularning shaxsiy hayotini buzadi. Ushbu videolarning ijtimoiy platformalarda tez tarqalishi ularning potentsial oqibatlarini kuchaytiradi va qonun chiqaruvchilar, ijtimoiy media sub'ektlari va kengroq jamiyat uchun katta muammo tug'diradi. Ushbu stsensariy hushyorlikni oshirish va tartibga solish choralari ko'rish zarurligini ta'kidlaydi.

Buning yechimi nima?

Ajablanarlisi shundaki, AI javob bo'lishi mumkin. Sun'iy intellekt allaqachon soxta videolarni aniqlashga yordam beradi, biroq ko'plab mavjud aniqlash tizimlari jiddiy zaif tomonlarga ega: ular mashhurlar uchun eng yaxshi ishlaydi, chunki ular soatlab bepul tasvirlarda mashq qilishlari mumkin. Texnik firmalar hozirda soxta narsalar paydo bo'lganda ularni aniqlashga qaratilgan aniqlash tizimlari ustida ishlamoqda. Boshqa strategiya ommaviy axborot vositalarining kelib chiqishiga qaratilgan. Raqamli moybo'yoqlar ishonchli emas, lekin blokcheyn onlayn kitob tizimi videolar, rasmlar va audiolarning buzg'unchilikdan himoyalangan rekordini saqlashi mumkin, shuning uchun ularning kelib chiqishi va har qanday manipulyatsiyasi har doim tekshirilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Sun'iy intellektdan zararli foydalanish: prognozlash, oldini olish va yumshatish" - Brundage va boshqalar. (2018)
2. "Generative Deep Learning: Teaching Machines to Paint, Write, Write, and Play" - David Foster (2019)

3. "The Master's Algorithm: How the Quest for the Ultimate Learning Machine Will Change Our World" - Pedro Domingos (2015)
4. Artificial Intelligence: A Modern Approach - Stuart Russell and Peter Norvig (2009)
5. Deep Learning - Ian Goodfellow, Joshua Bengio and Aaron Courville (2016)